

Pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

.....

Received in revised form:

.....

Accepted:

.....

Published online:

.....

Keywords:

*Sport Law,
International law in sport
Legal cases in sport,
Judgment in sport*

ABSTRACT

Introduction: In recent years, the number of complaint cases against Iranian sports organizations, federations and clubs in Jurisdictions has increased significantly, and the vast majority they ended with the defeat of the Iranian side. So, the purpose of this study was to pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts.

Methods: This research is applied in terms of purpose and qualitative in nature, which was carried out using thematic analysis approach. The statistical population of the research included experts in the field of sports law who were aware of international sports legal cases, who were selected in a convenience and judgmental manner, and fifteen semi-structured interviews were conducted until theoretical saturation was reached.

Results: Based on the conducted interviews, finally 81 items in the form of 24 sub-categories and 8 main categories including negotiation, contract, contract implementation, complaints, corruption and lack of supervision, managerial atmosphere in Sport, legal structure and international legal environment in sports were identified and categorized.

Conclusion: Improving the awareness and attitude of stakeholders regarding sports law and revising the legal structure of sports in the country based on international experiences and appropriate punishment of offences can increase the success rate in international sports legal cases in the long term.

Cite this article:



© The Author(s).

Publisher: University of Tehran, Faculty of Sport Sciences and Health.

Extended Abstract

Introduction

Today, sports is a big industry and huge amounts of money are transferred in it. It is estimated that sports is 3 to 6 percent of the world's trade. The economic nature of sports on the one hand and its international nature on the other hand make the emergence of disputes and international sports complaint inevitable. Crises resulting from sports contracts, especially in the international field, can have serious negative social and financial consequences.

In recent years, the number of complaint cases against Iranian sports organizations, federations and clubs in the disciplinary committees (especially FIFA) and the International Court of Arbitration for Sport (CAS) has increased significantly, and the vast majority they ended with the defeat of the Iranian side. Increasing the awareness and understanding of sports managers to conclude and manage international contracts leads to the reduction of protests and complaints in international courts and prevents huge financial and social costs and losses. Therefore, this research is looking for the pathology of Iran's sports legal cases in international courts.

Methods

Conclusion

To reduce the incidence of sports legal problems at the international level, it is suggested to pay attention to sport managers legal background in their selection and appointment in addition to their expertise and skill; Disciplinary committees with appropriate legal composition should be considered for different sports federations; Specialized regulatory, judicial and arbitration structures for sports are established and developed; Comprehensive and transparent financial laws should be formulated in sports; More decisive arrangements and actions should be considered regarding the fight against brokering and corruption; Expert and skilled lawyers should be used as consultants alongside sports managers in all legal stages from negotiations to the end of contracts; The experiences of international persons should be used in this field; short-term and long-term educational courses should be considered for sports managers; training of sports law specialists should be done.

Keywords

Sport Law, International law in sport, Legal cases in sport, Judgment in sport

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

This research is applied in terms of purpose and qualitative in nature, which was carried out using thematic analysis approach. The statistical population of the research included experts in the field of sports law who are aware of international sports legal cases and especially the lawyers involved in the cases, who were selected in a convenience and judgmental manner, and fifteen semi-structured interviews were conducted until theoretical saturation was reached. It was done in such a way that no new concepts and codes were obtained in the last three interviews. To analyze the qualitative data, open coding was used and by coding the words, sentences and paragraphs from the interviews, different themes were counted and according to the same semantic load, they were classified into different categories and names. After the complete analysis of the content of the interviews, according to the existing conceptual models, the best structural form was designed for the pathology of sports legal cases in international courts.

Results

Based on the conducted interviews, finally 81 items in the form of 24 sub-categories and 8 main categories including negotiation, contract, contract implementation, complaints, corruption and lack of supervision, managerial atmosphere in Sport, legal structure and international legal environment in sports were identified and categorized.

Funding: The research was done without using financial resources

Authors' contribution: The authors have contributed equally

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest

Acknowledgments: This research was done with the cooperation of research participants.



مدیریت ورزشی



آسیب شناسی پرونده های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین المللی

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>مقدمه: در سال های اخیر تعداد پرونده های شکایت از سازمان ها، فدراسیون ها و باشگاه های ورزشی ایران در مراجع قضایی بین المللی افزایش چشمگیری داشته و اکثر قریب به اتفاق آن ها با شکست طرف ایرانی به پایان رسیده است. هدف از این پژوهش، آسیب شناسی پرونده های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین المللی بود.</p> <p>روش پژوهش: این تحقیق به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت کیفی می باشد که با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه حقوق ورزشی آگاه به پرونده های حقوقی بین المللی ورزشی بودند که به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند و پانزده مصاحبه نیمه ساختار یافته تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام شد.</p> <p>یافته ها: بر اساس مصاحبه های انجام شده، در نهایت 81 گویه در قالب 24 مقوله فرعی و 8 مولفه اصلی شامل چالش های مرتبط با مذاکره، عقد قرارداد، اجرای قرارداد، طرح دعوی و شکایت، فساد و عدم نظارت، جو مدیریتی ورزش، ساختار حقوقی و محیط حقوقی بین المللی در ورزش شناسایی و دسته بندی شدند.</p> <p>نتیجه گیری: بهبود آگاهی و نگرش ذینفعان در خصوص حقوق ورزشی و بازنگری در ساختار حقوقی ورزش کشور بر اساس تجارب بین المللی و برخورد متناسب با تخلفات می تواند در بلند مدت احتمال موفقیت در پرونده های حقوقی ورزشی بین المللی را افزایش دهند.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: .../.../...</p> <p>تاریخ بازنگری: .../.../...</p> <p>تاریخ پذیرش: .../.../...</p> <p>تاریخ انتشار: .../.../...</p> <p>کلیدواژه ها: حقوق ورزشی، حقوق بین المللی در ورزش، پرونده های حقوقی در ورزش، قضایات در ورزش</p>

استناد:

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی.



مقدمه

فعالیت‌های ورزشی که در بدو پیدایش صرفاً نوعی سرگرمی قلمداد می‌شد، امروز دیگر امر تفریحی صرف نبوده و ابعاد تجاری آن برجستگی خاصی یافته است. در حال حاضر، ورزش صنعتی مستقل با ارزشی چشمگیر چه در سطح داخلی کشورها و چه در حوزه تجارت بین‌المللی به شمار می‌آید (بلکشاو، 2005). تجارت بین‌المللی در ورزش شکل نظام یافته‌ای گرفته به طوری که پخش تلویزیونی و رسانه‌های بالای ورزش مرزهای جغرافیایی هواداری و فعالیت در ورزش را از بین برده است. با افزایش مسابقات و لیگ‌های حرفه‌ای بین‌المللی و به تبع آن مهاجرت ورزشکاران، قراردادهای بین‌المللی در ورزش افزایش یافته است. از این رهگذر، تعداد و تنوع دعاوی و اختلافات ورزشی در سطح بین‌المللی نیز افزایش یافته تا جایی که امروزه اختلافات ورزشی طیف گسترده‌ای از دعاوی مانند صلاحیت ورزشکاران، دوپینگ، تابعیت، نقض‌های قراردادی و اختلافات تجاری ورزشکاران، مربیان، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها و سازمان‌های ورزشی در مسائل مالکیت معنوی، تبلیغات، حمایت و حق پخش رسانه‌ای را شامل می‌شود.

بر اساس آمار فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)، حدود 38 میلیون بازیکن و 301 هزار باشگاه در فوتبال به ثبت رسیده است (دی سانتکیس¹، 2014). طبیعتاً، با در نظر گرفتن سایر ورزش‌ها، این آمار و ارقام چندین برابر می‌شود. تعداد ورزشکاران و حجم پول‌هایی که در سطح بین‌المللی جابجا می‌شوند، اهمیت اقتصادی صنعت ورزش را نشان می‌دهد. بین‌المللی بودن ورزش از یک سو و اقتصادی بودن آن از سوی دیگر، به وجود آمدن اختلافات و دعاوی بین‌المللی ورزشی را امری اجتناب ناپذیر می‌نماید.

جهانی شدن ورزش باعث به وجود آمدن استانداردها، معیارها، شاخص‌ها و قوانین و مقررات بین‌المللی در ورزش شده است. در چند دهه اخیر نفوذ و اقتدار نهادهای بین‌المللی ورزشی در قانون‌گذاری و تدوین حقوق جهانی ورزش بیشتر شده و با ایجاد نهادهای بین‌المللی ورزشی بر اجرای دقیق قوانین و مقررات ورزشی نظارت دارند (ملکوئیان، 2009). با توجه به ساختار نهادهای ورزشی، مراجع قضاوتی مختلف برای رسیدگی به تخلفات و حل و فصل اختلافات بکار گرفته می‌شود. مراجع قضاوتی بین‌المللی در ورزش، به مراجع رسیدگی کننده به دعاوی، جرایم، تخلفات و حل و فصل اختلافات در محیط ورزش در سطح بین‌المللی همچون کمیته‌های اخلاق، انضباطی، استیناف در فدراسیون‌های بین‌المللی و دادگاه حکمیت ورزش² (CAS) به عنوان بالاترین نهاد حقوقی ورزش اطلاق می‌شود (شکری، عطریان و راعی، 2021).

در حال حاضر، ورزش يك تجارت بزرگ است و مقادیر متنابهی پول در آن جابجا می‌شود. برآورد شده که ورزش 3 تا 6 درصد تجارت کل جهان است (ریگزی و مک‌اولیفی³، 2013). بنابراین چندان تعجب برانگیز نیست که ورزش، منبع بسیاری از اختلافات حقوقی و قانونی باشد. رشد و توسعه روز افزون ورزش، پیچیدگی مسائل و گسترش سازمان‌ها و نهادها و فعالیت‌های ورزشی، و نیز پیچیدگی روز افزون قوانین و کاربرد آنها در ورزش و همچنین تغییرات بنیادین در اصول و واقعیت‌های ورزشی، آثار اجتماعی و حقوقی رسانه‌ای، تحلیلی و بین‌المللی که نفوذ آنها فراتر از وسعت جغرافیایی کشورها و چه بسا قاره‌هاست، باعث بروز منازعات و اختلافات و افری در حوزه ورزش شده است (ملکی و کنخدایی، 2015). اختلافات ورزشی نوعی از اختلافات هستند که ناظر به ورزشی است که در قالب حرفه‌ای انجام می‌شود. اختلافات ورزشی عمدتاً در حوزه محرومیت‌های ورزشکاران و تصمیم‌های انضباطی سازمان‌های ورزشی است که به طور مستقیم در حوزه حقوق ورزش قرار دارد و شامل قواعد حاکم بر ورزش‌ها، سازمان‌ها، باشگاه‌ها، برقراری انضباط در قلمرو هر رشته ورزشی از جهت وادار ساختن ورزشکاران و دست اندرکاران به اطاعت از تصمیمات و رعایت حدود و ثغور فعالیت‌های ورزشی و رعایت شالوده اصول اخلاقی است. اختلافات ورزشی ممکن است در بعد کیفری یا حقوقی (ناشی از مسئولیت مدنی یا نقض تعهدات قراردادی) باشد (شعاعی و عرب شیبانی، 2022). سازمان‌های ورزشی مدرن، سازمان‌هایی پویا هستند که افراد دخیل در آن با پیشینه، عقاید و انتظارات متفاوتی گردهم آمده‌اند، به همین دلیل، ایجاد تنش مربوط به میلیاردها دلار پول که در این حیطه درحال گردش است اجتناب ناپذیر است. گستردگی و در عین حال تخصصی بودن اختلافات ورزشی منجر به آن گردید تا در عرصه

1 . De Sanctis

2 . Court of Arbitration for Sport (CAS)

3 . Rigozzi & McAuliffe

بین المللی نهادهایی به منظور حل و فصل اختلافات ورزشی به وجود آمد. این نهادها و مراجع حل اختلاف، به مرور گسترده شده و کثرت یافتند. برخی از این نهادها به طور عام و برخی دیگر به طور خاص (ورزش خاص) به حل و فصل اختلاف می پردازند که از آن جمله می توان به کمیته های اخلاق، انضباطی و استیناف در فدراسیون های ملی و بین المللی، مرجع حل اختلاف فیفا¹ و دادگاه حکمیت ورزش اشاره کرد (شعاعی و عرب شیانی، 2022). لیندهولم² (2021) بیان می کند که آشنایی با قوانین، مفهوم قضاوت و مدل های مربوط به داوری در محاکم بین المللی ورزش به درک احکام دیوان داوری ورزش و نقش آن در توسعه نظم حقوقی فراملی در ورزش کمک کند و در نهایت منجر به توسعه عدالت در قضاوت پرونده های ورزشی خواهد شد.

امروزه حقوق ورزشی از جایگاه والایی برخوردار است و کمتر موضوع ورزشی را می توان تصور کرد که مورد بحث و بررسی حقوق دانان قرار نگرفته باشد؛ با این حال هنوز در ایران بین حقوق و ورزش ارتباط شایسته ای برقرار نشده و بسیاری از مسائل ورزشی در معرض کنکاش و بررسی حقوق دانان قرار نگرفته است. در سال های اخیر تعداد پرونده های شکایت از سازمان ها، فدراسیون ها و باشگاه های ورزشی ایران در کمیته های انضباطی (به ویژه فیفا) و دادگاه بین المللی حکمیت ورزش (CAS) افزایش چشمگیری داشته و اکثر قریب به اتفاق آن ها با شکست طرف ایرانی به پایان رسیده است. چنانچه مراحل حقوقی این پرونده ها را در نظر بگیریم، یکی از مهمترین دلایل شکست در پرونده های حقوقی بین المللی به قراردادهای ضعیف و مدیریت ناکارآمد قراردادها برمی گردد. همانند تمامی حوزه های تجارت، حضور پررنگ قراردادها در ورزش نیز ضروری است. جانسون³ (2009) بیان می کند که از قراردادهای ورزشی به طور گسترده ای استفاده می شود تا حواشی، مشکلات و مشاجره های میان ذینفعان این صنعت کاهش یابد (جانسون، 2009). مبادلات اقتصادی در جامعه بر پایه قرارداد استوار است. مفهوم پیشگیری بهتر از درمان است نه تنها در امور پزشکی بلکه در امور حقوقی حتی بیشتر جلوه می کند. یکی از مهمترین راه های پیشگیری از حدوث اختلافات و هزینه های فرسایشی آن، تنظیم قراردادهای مناسب است. قرارداد ورزشی قراردادی است که موضوع آن به طور مستقیم یا غیرمستقیم به امور ورزشی مرتبط است؛ خواه موضوع قرارداد مستقیماً انجام فعالیت ورزشی باشد یا اموری باشد که برای انجام فعالیت ورزشی اجتناب ناپذیر است (موسوی پور، 2020). هر روز، هزاران قرارداد در زمینه های مختلف ورزش تحت رژیم های حقوقی متفاوت منعقد می گردد، که در نتیجه آن، بحث تضاد و تعارض منافع و اختلاف در استنباط از قراردادها نیز بیش از پیش مطرح می شود.

وفور دعاوی و اختلافات طرح شده در مراجع دادگستری و کمیته های انضباطی، علاوه بر اتلاف وقت و هزینه زیاد، اطاله دادرسی، طاقت فرسا بودن رسیدگی ها، عدم مهارت و تخصص کافی قضات رسیدگی کننده، نداشتن دقت کافی در تصمیم گیری و صدور آرای غیر عادلانه و غیر منصفانه، نارضایتی ورزشکاران و اشخاص مرتبط با ورزش را در برداشته است (ملکی و کدخدایی، 2015).

در حالی که ورزش چه در داخل چه خارج از میادین بازی، به طور فزاینده ای در حال حرفه ای و تخصصی شدن است، اما در ایران، روش هایی که می توان با آن ها اختلافات ورزشی زیادی را کاهش داده یا حل نمود، هنوز ناکارآمد، ناقص، متناقض و همراه با بی عدالتی بوده و با پیشرفت اقتصادی و فنی ورزش همگام نیست. ایجاد بحران های حاصل از عقد قرارداد های صحیح ورزشی بویژه در حوزه بین الملل می تواند لطمات جدی اجتماعی و مالی در بر داشته باشد. امروز شاهد آن هستیم که کشورمان در سالیان طولانی بویژه بعد از موضوع حرفه ای شدن لیگ های ورزشی و بالا رفتن سطح فنی رویدادهای ملی همواره از وجود پرونده های کثیر حقوقی در مراجع بین المللی دچار لطمات جدی شده است که بعضاً موجب نارضایتی های اجتماعی و همین طور وهن کشور در سطح بین المللی در این حوزه شده است. پرونده های حقوقی ورزشی ویلموتس، استراماچونی، کالدرون، استوکس، فدراسیون جودو و ... تنها برشی از وضعیت حقوقی نامساعد حال حاضر ورزش ایران هستند به طوری که تنها در یک مورد پرونده ویلموتس، نزدیک به 5 میلیون یورو (180 میلیارد تومان) خسارت به همراه داشت. بنابراین پژوهش به دنبال آسیب شناسی پرونده های حقوقی ورزشی ایران

¹ . Dispute Resolution Chamber (DRC)

² . Lindholm

³ . Jahnson

در مراجع قضایی بین المللی است تا از این طریق با افزایش آگاهی و شناخت مدیران ورزشی جهت عقد و مدیریت قراردادهای بین المللی و به دنبال آن کاهش اعتراضات و شکایات در مراجع رسیدگی بین المللی، از هزینه ها و خسارات هنگفت مالی و اجتماعی جلوگیری کرد.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت کیفی می باشد که با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون انجام شد. تحلیل مضمون به عنوان یک فرایند تحلیلی و تفسیری به پژوهشگر این امکان را می دهد که به صورت نظام مند به جست و جوی داده ها برای اکتشاف الگوها بپردازد. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه حقوق ورزشی آگاه به پرونده های حقوقی بین المللی ورزشی و به طور ویژه وکلای درگیر در پرونده ها بودند که به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند و پانزده مصاحبه نیمه ساختار یافته تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام شد به گونه ای که در سه مصاحبه آخر مفهوم و کد جدیدی به دست نیامد. برای تجزیه و تحلیل داده های کیفی از کدگذاری باز استفاده شد و با کدگذاری کلمات، جملات و پاراگراف های حاصل از مصاحبه ها، مضامین مختلف احصا شده و با توجه به بار معنایی یکسان در دسته های مختلف طبقه بندی و نام گذاری شدند. با هر مصاحبه، تغییرات لازم در مورد محتوا و نام کدها و طبقات داده شد. بعد از تحلیل کامل محتوای مصاحبه ها، با توجه به مدل های مفهومی موجود بهترین شکل ساختاری برای آسیب شناسی پرونده های حقوقی ورزشی در مراجع بین المللی طراحی شد. در نهایت 81 گویه در قالب 24 مقوله فرعی و 8 مولفه اصلی شناسایی شدند.

یافته های پژوهش

جدول شماره 1، مشخصات نمونه آماری تحقیق را نشان می دهد:

جدول 1. مشخصات نمونه آماری

ردیف	جنسیت	تحصیلات	رشته تحصیلی	سمت
1	مرد	کارشناسی ارشد	حقوق جزا	مسئول دپارتمان حقوقی فدراسیون ورزشی
2	مرد	دکتری	حقوق بین الملل	عضو هیات علمی و وکیل ورزشی بین المللی
3	مرد	دکتری	حقوق خصوصی	کارشناس حقوق خصوصی و ورزشی
4	زن	دکتری	حقوق ورزشی	مشاور حقوقی کمیته المپیک و داور CAS
5	مرد	کارشناسی ارشد	مدیریت ورزشی	مشاور بین المللی حقوق ورزشی
6	مرد	دکتری	حقوق	مشاور حقوقی فدراسیون ورزشی
7	مرد	دکتری	مدیریت ورزشی	عضو هیات علمی
8	مرد	دکتری	تربیت بدنی	مربی فوتبال در سطح ملی
9	مرد	کارشناسی	مهندسی	عضو کمیته انضباطی فدراسیون ورزشی
10	مرد	دکتری	حقوق بین الملل	عضو کمیته انضباطی کنفدراسیون فوتبال آسیا
11	مرد	دکتری	حقوق	معاون حقوقی باشگاه فوتبال
12	زن	دکتری	مدیریت ورزشی	پژوهشگر حقوق و مدیریت ورزشی
13	مرد	کارشناسی ارشد	حقوق بین الملل	عضو کمیته وضعیت بازیکنان
14	مرد	کارشناسی	حقوق	وکیل و مشاور حقوقی ورزشی
15	زن	کارشناسی ارشد	حقوق خصوصی	کمیته حقوقی فدراسیون ورزشی

جدول شماره 2، چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مجامع بین المللی در مرحله مذاکره را نشان می دهد:

جدول 2. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در مرحله مذاکره

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم وجود سیستم نظارت بر حسن انجام کار و عملکرد مربی/ بازیکن مطابق قرارداد فی ما بین	مسائل فنی	مذاکره
نظام مند نبودن فرآیند انتخاب مربی/ بازیکن		
عدم رعایت مقررات مربوط به پنجره نقل و انتقالات		
شُرکت ندادن افراد و وکلای حقوقی در مراحل مذاکره	مشاوره حقوقی	
اقدامات فردی مدیر عامل، مدیر ورزشی یا اجرایی در مذاکره و عقد قرارداد		
قرار نگرفتن کلیه جزییات یک پرونده در اختیار کارشناسان و وکلای حقوقی	بررسی پیشینه	
استفاده از افراد حقوقی غیر متخصص و با شایستگی کم		
عدم کنترل سوابق مربی/ بازیکن پیش از عقد قرارداد (Back Ground Check)		
عدم بررسی پیشینه حقوقی طرف قرارداد (ورزشکار / مربی و ...)		
عدم انجام معاینات پزشکی قبل از انعقاد قرارداد با ورزشکاران		

در مرحله مذاکره، سهل انگاری در خصوص مسائل فنی، عدم بهره گیری از مشورت های حقوقی و عدم بررسی پیشینه ورزشکار یا مربی، از مهم ترین مسائل منجر به مشکلات حقوقی شناسایی شدند.

جدول 3. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در مرحله عقد قرارداد

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم تنظیم قراردادها بر اساس مذاکرات و استفاده از نسخه های پیش نویس	نگارش قرارداد	عقد قرارداد
کمبود افراد متخصص و مسلط به فن قرارداد نویسی بین المللی و ورزشی		
عدم شفافیت در هنگام عقد قرارداد		
عدم درج صحیح تعهدات طرف مقابل در قرارداد بواسطه ساده انگاری، عدم آگاهی و ...		
کم توجهی به انتخاب دقیق واژه ها و اصطلاحات و بار معنایی و حقوقی آنها در نگارش قراردادها	زبان	
عدم تسلط به زبان های بین المللی در هنگام مذاکره و عقد قرارداد		
ترجمه متون فارسی لوائح توسط دارالترجمه ها و افراد غیر متخصص		
آشنایی و تسلط کم حقوقدانان به زبان بین الملل	ساده انگاری	
عدم آشنایی و تسلط مدیران به زبان انگلیسی		
ساده انگاری و عدم اجرای به موقع تعهدات مندرج در قرارداد از سوی فدراسیون/ باشگاه		
پذیرش شروط و بندهایی در قرارداد که می تواند منجر به شکست پرونده در دعوای حقوقی شود		
صعوبت انجام تعهدات قراردادی از سوی فدراسیون/ باشگاه و ... با توجه به تحریم ها		

در مرحله عقد قرارداد، ساده انگاری، اشتباهات در نگارش قرارداد و عدم تسلط به زبان های خارجی از مهم ترین دلایل شکست در پرونده های حقوقی بین المللی ورزشی شناسایی شدند.

جدول 4. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در مرحله اجرای قرارداد

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم انجام تعهدات قرارداد	ایفای تعهدات	اجرای قرارداد
عدم مسئولیت پذیری مدیران و پاسخگویی در اسناد تعهدآور		
امضای اسناد تعهدآور توسط مدیران بدون تدارک بودجه، منابع و پشتوانه قطع الوصول		
نداشتن مدیریت مالی لازم بر اساس مقررات بین المللی		

عدم پرداخت به موقع مطالبات ورزشکار / مربی و ...	مدیریت مالی	تحریم های اقتصادی
مقروض بودن باشگاه ها و سازمان های ورزشی و صورت های مالی منفی		
عدم استقلال و استطاعت مالی باشگاه ها و سازمان های ورزشی		
شرایط حاکم بر نظام بانکی کشور با توجه به وجود تحریم ها		
بی توجهی به شرایط تحریم به ویژه در بخش مالی در زمینه دستمزد مربی/ بازیکن و ...		
عدم پیش بینی ساز و کارهای متناسب با شرایط تحریم در قراردادها		
افزایش تورم و کاهش ارزش پول ملی		

در مرحله اجرای قرارداد، عدم ایفای تعهدات ناشی از قرارداد، ضعف در مدیریت مالی قرارداد و تحریم های اقتصادی از مهم ترین دلایل شکست پرونده های حقوقی ورزشی در مراجع بین المللی بودند.

جدول 5. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در مرحله طرح دعوی و شکایت

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
بی اعتنایی و عدم پاسخ به مکاتبات ارسالی از سوی نهادهای ورزشی بین المللی	مکاتبات	طرح دعوی و شکایت
پاسخ های ناقص و غیرشفاف به مکاتبات بین المللی		
سندسازی و ارائه اسناد تقلبی و جعلی به نهادهای بین المللی	زمان خریدن	
مراجعه دیر هنگام به افراد و وکلای حقوقی		
اصرار بر کشاندن دعوا به محاکم بین المللی به امید خرید زمان	زمان خریدن	
زمان دادن به پرونده ها به امید آرام کردن فضای رسانه ای و کنترل افکار عمومی		
کم توجهی به شکایات و انتقال مشکلات به مدیریت بعدی	رسانه	
شتابزدگی و هیاهوی رسانه ای داخلی		
انتقال عمدی یا سهوی اطلاعات از سوی رسانه های داخلی	کارشکنی	
مصاحبه ها و فعالیت های رسانه ای مجازی بی مورد از سوی ورزشکاران، مربیان و مدیران		
کارشکنی از سوی برخی نهادها و افراد داخلی	کارشکنی	
احتمال تبانی وکلای طرف ایران با طرف مقابل		
کارشکنی و تصمیمات مغرضانه برخی نهادهای بین المللی		

در مرحله طرح دعوی و شکایت، پاسخگویی نادرست به مکاتبات، خرید زمان و وقت کشی، برخی کارشکنی های داخلی و فعالیت های رسانه ای شتاب زده از مشکلات حقوقی مربوط به رسیدگی به پرونده های ورزشی بین المللی در حوزه ورزش بود.

جدول 6. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در خصوص فساد و عدم نظارت

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
منافع شخصی در عقد قرارداد با ورزشکاران و مربیان ناکارآمد	دلالی	فساد و عدم نظارت
پدیده دلایسم و منفعت طلبی مدیران و کادر فنی و سرپرستی فدراسیون / باشگاه		
معاملات و قراردادهای مشکوک به پولشویی	عدم شفافیت مالیاتی	
وجود فدراسیون ها و باشگاه های ورزشی با صورت های مالی منفی یا دارای بدهی		
صورت های مالی غیرشفاف و منفی سازمان های ورزشی	ضعف نظارت	
عدم شفافیت قراردادهای ورزشی فدراسیون ها و باشگاه های ورزشی		
عدم بررسی نقاط ضعف قراردادهای قبلی	نادیده گرفتن تخلفات	
ضعف واحدهای نظارتی وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون ها		
نداشتن شاخص ها و استانداردها برای ارزیابی واحدهای حقوقی	تخلفات	
استانه تحمل بالا به تخلفات مدیران و احساس امنیت متخلفان		
تساهل و تسامح در صدور احکام قضایی برای مدیران متخلف		
بی توجهی به عملکرد حقوقی مدیران در عزل و نصب ها		

دلالتی و دزدی، عدم شفافیت مالی و اطلاعاتی، ضعف در نظارت بر نهادهای ورزشی و چشم پوشی به تخلفات افراد مسائل ناشی از عامل فساد و نبود نظارت بودند که منجر به شکست در پرونده های حقوقی ورزشی در مراجع بین المللی می شوند.

جدول 7. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در خصوص جو مدیریتی ورزش

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تغییرات پی در پی مدیران و نبود مدیریت مستمر	تغییرات مدیریتی	جو مدیریتی ورزش
نبود برنامه اصولی و استراتژیک در فدراسیون ها و باشگاه ها		
عدم انجام تعهدات و مسئولیت پذیری بعد از جابجایی ها در سطوح عالی مدیریتی فدراسیون/باشگاه		
دولتی بودن باشگاه ها و سازمان های ورزشی و انتصاب مدیران خارج از عرف	سیاست زدگی ورزش	
وابستگی زیاد ورزش ایران به سیاست		
اثرگذاری نهادهای ثالث و غیر مرتبط بر فرآیند انتخاب و نحوه عقد قرارداد و شکایت اعمال نفوذ از سوی کانون های قدرت خارج از ورزش		
نگرش مدیران در خصوص نیاز به افراد حقوقی در مواقع مذاکره و شکایات	آگاهی و نگرش مدیران	
عدم آگاهی مدیران به موضوعات حقوقی		
عدم اشراف مدیران ورزشی به مقررات بین المللی		

تغییرات پی در پی مدیران، دخالت های سیاسی زیاد در ورزش و کمبود آگاهی و ضعف نگرش مدیران ورزشی از مهم ترین دلایل مدیریتی شکست در پرونده های حقوقی ورزشی بین المللی شناسایی شدند.

جدول 8. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در خصوص ساختار حقوقی

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم بکارگیری وکلا و حقوق دانان متخصص ورزشی در روند دفاع	عدم تخصص گرای	ساختار حقوقی ورزش
اختیار کم کارشناسان حقوقی سازمان های ورزشی		
عدم استفاده باشگاه های ورزشی از مشاوران حقوقی متخصص		
ضعف بنیادی و ساختاری در آموزش علم حقوق	ضعف نهادهای حقوقی	
مشارکت ندادن جدی کمیته های حقوقی در فدراسیون ها و باشگاه های ورزشی		
نداشتن مرکز ملی داوری ورزشی به عنوان یک نهاد واسطه قبل از ارسال پرونده ها به مراجع بین المللی		
نبود نهاد مستقل به عنوان بازرس ویژه مبارزه با فساد در ورزش	ضعف نهادهای حقوقی	
عدم بهره گیری از ظرفیت های میانجیگری در اختلافات ورزشی		
ضعف محیط حقوقی ورزشی داخلی		

کمبود تخصص گرای و ضعف نهادهای حقوقی از دلایل ساختاری شکست در پرونده های حقوقی ورزشی بین المللی بودند.

جدول 9. چالش های پرونده های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین المللی در خصوص محیط بین المللی ورزش

چالش ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
عدم تطابق قوانین داخلی با قوانین بین المللی	تعارض قوانین ملی و بین المللی	محیط حقوقی بین المللی
قوانین ناکارآمد داخلی در بروز اختلافات داخلی		
تعارض مقررات داخلی با مقررات بالادستی در نهادهای بین المللی		
اولویت قوانین و اساسنامه های فدراسیون های بین المللی نسبت به قوانین داخلی	وجهه بین المللی	
تنزل وجهه بین المللی طرف ایرانی در محافل حقوقی بین المللی ورزشی با توجه به شکست های زیاد		
تعداد بالای شکایات از ایران در مراجع قضایی بین المللی ورزشی		
عدم استقلال و فساد در برخی مراجع قضایی بین المللی ورزش		

تعارض قوانین داخلی با خارجی در ورزش و تنزل وجهه بین المللی ایران در مراجع قضایی بین المللی ورزش، از مشکلات مرتبط با محیط بین المللی حقوقی بودند که منجر به شکست طرف ایرانی در پرونده های ورزشی بین المللی می‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

با پیشرفت روزافزون ورزش حرفه‌ای و تجاری شدن آن و همچنین کم رنگ شدن مرزهای جغرافیایی، مباحث حقوقی مربوط به آن نیز روز به روز بیشتر و پیچیده‌تر شده و تعداد دعاوی ورزشی بین المللی در حال افزایش است. این مشکلات زمانی که به سیستم ناکارآمد ورزش ایران می‌رسند، دو چندان شده و در اکثر قریب به اتفاق دعاوی مطرح شده، طرف ایرانی در مراجع قضایی بین المللی بازنده بوده است. بنابراین، این پژوهش با هدف آسیب شناسی پرونده های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین المللی انجام شد. پس از بررسی های کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان آگاه از موضوع، این چالش‌ها در 8 دسته اصلی مذاکره، عقد قرارداد، اجرای قرارداد، طرح دعوی و شکایت، فساد و عدم نظارت، ساختار مدیریتی، ساختار حقوقی و ساختار حقوقی بین المللی شناسایی و دسته بندی شدند.

در مرحله مذاکره، مسائلی از قبیل سهل انگاری در خصوص مسائل فنی، عدم بهره‌گیری از مشورت‌های حقوقی و بی توجهی به سوابق حقوقی ورزشکار یا مربی طرف قرارداد، از مهم‌ترین مشکلات حقوقی شناسایی شدند. به لحاظ فنی، دعوت از ورزشکاران و مربیان بی کیفیت و ثبت قراردادهای نامتعارف از جمله مسائل فنی مهمی است که در پرونده‌های زیادی گریبانگیر ورزش ایران شده است. بازیکنان نامتعارفی مانند کنستانت، گولتس، بودیمیر و بازیکنان اوکراینی پرسپولیس (پلی یانسکی و پریمیوف) نمونه کوچکی از این اشتباهات سهوی یا عمدی هستند. بر اساس نتایج هریس، آبراهام و آریج¹ (2013)، توجه به مطالعات ارزش‌گذاری سرمایه‌های انسانی ورزش حرفه‌ای (ورزشکار، مربی و ...) بر اساس معیارهای مختلف نظیر سن، عملکرد فنی، قابلیت رسانه‌ای و ... قبل از انعقاد قرارداد می‌تواند به عنوان یکی از راهکارهای پیشگیری از ثبت قراردادهای نامتعارف در ورزش مطرح شود. به عقیده چادویک و همکاران² (2019)، فوتبال و نقل و انتقال بازیکنان حرفه‌ای امروزه شکلی از بازار واقعی را به خود گرفته است. استفاده از بازیکن مستلزم ثبت قرارداد در مرجع صلاحیت دار و صدور گواهی بین المللی بازی³ (ITC) است. رعایت مقررات در مسابقات، اعلام هر گونه بیماری به باشگاه و عدم حضور در تمرینات یا مسابقات باشگاه‌های دیگر از تعهدات اولیه ورزشکاران در قراردادهاست (موسوی پور، 2020). عدم بررسی پیشینه فنی و حقوقی ورزشکار، مربی و ... نیز از دیگر مشکلات حقوقی است. برای نمونه در خصوص استوکس با وجود اینکه این بازیکن با باشگاه تراکتورسازی به چالش حقوقی رسیده و غرامت گرفته بود؛ ولی دوباره باشگاه پرسپولیس با او وارد مذاکره و قرارداد شد. پذیرش و همکاران (2022) برای کنترل جرایم اقتصادی در ورزش راهکارهایی از قبیل احراز هویت افراد در ورزش، شناسایی افراد اخلاق مدار و اعمال محدودیت‌های مالی برای افراد با پیشینه نامناسب در ورزش را پیشنهاد کردند. در سطح فدراسیون بین المللی فوتبال، کمیته تعیین وضعیت بازیکنان هر چند به عنوان رکن قضایی پذیرفته شده نیست، اما صلاحیتی شبه قضایی با ضمانت اجراهای مشخص در خصوص موضوعات مرتبط با تعیین وضعیت بازیکنان دارد. این موضوع در ماده 49 اساسنامه جدید فدراسیون فوتبال ایران نیز

1 . Harris, Abraham & Auerbach

2 . Chadwick, Parnell, Widdop & Anagnostopoulos

3 . International Transfer Certificate

تبیین شده است و بر اساس آن کلیه اختلافات مالی، استخدامی و قراردادی و اختلافات مرتبط با حق آموزش و مکانیسم مشارکت بین اعضاء در کمیته تعیین وضعیت فدراسیون فوتبال حل و فصل می‌شود (شعاعی و عرب شیبانی، 2022). در خصوص عدم بکارگیری مشاوران حقوقی در مرحله مذاکره یکی از مصاحبه شوندگان گفته است: «مشکل اساسی در تنظیم قراردادها است که وکلا و کارشناسان حقوقی نه در مذاکرات و نه در تنظیم آن به بازی گرفته نمی‌شوند. در دنیا برای تنظیم قراردادها وکلا و کارشناسان حقوقی در نوک پیکان هستند». شعبانی مقدم، نکایی و حسن زاده (2016) در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که جای خالی وکلا و قضات ورزشی در عرصه ورزش به شدت احساس می‌شود.

در مرحله عقد قرارداد، ساده انگاری، اشتباهات در نگارش قرارداد و عدم تسلط به زبان‌های خارجی از مهم‌ترین دلایل شکست در پرونده‌های حقوقی بین المللی ورزشی هستند. به عقیده یوسفی صادقلو و رجبی (2020)، قرارداد ورزشی پاشنه آشیل مشکلات حقوقی فعلی در ورزش است. بیشتر این مشکلات متوجه نحوه تنظیم قراردادهاست. با توجه به تفسیر قانون مدنی ایران لازمه قرارداد، توافق و تراضی برای امری بین دو شخص است که الزامات و تعهدات دو جانبه ای را در مواعد تعیین شده به وجود می‌آورد اما شرایط و ارکان قرارداد در حقوق ورزشی متفاوت است و به نوعی باید این قراردادها با چارچوب های بین المللی تنظیم گردد. در این راستا، یکی از مصاحبه شوندگان این طور اظهار کرده که: «مناسفانه وقتی برخی باشگاه‌های ما برای تدوین و ارسال یک لایحه به دادگاه حکمیت ورزش متون فارسی را برای ترجمه به دارالترجمه‌هایی که شاید متخصص حقوق ورزشی نباشند، فرستاده و همان متن را به مراجع بین‌المللی ارسال می‌کنند، در نتیجه وقتی رویه چنین باشد، مشخص است که ما در عرصه‌های جهانی نمی‌توانیم از حقوقمان دفاع کنیم حتی جایی که حق با ما باشد. حالا بگذریم در بسیاری از قراردادها به نحوی عمل و مدیریت شده که پیشاپیش در آن پرونده بازنده هستیم». درویشی، دوستی و صالحیان دهکردی (2020) نیز در پژوهش خود به اهمیت تسلط به زبان انگلیسی در مجامع بین‌المللی تاکید کردند. لوکسکی¹ (2021) در پژوهشی دریافت که نهادهای قضایی و داوری فوتبال بین توافق‌نامه‌های اولیه، پیش‌نویس قراردادها و قراردادهای نهایی، مذاکره سهل‌انگاران و غیرمنصفانه تفاوت قائل شده است و هر یک از این اسناد بار حقوقی مربوط به خود را دارند. مصاحبه شونده دیگری این گونه بیان کرده است که «کار ما این شده که کامپیوترمان را باز می‌کنیم و یک فرمت و قالب را پیدا می‌کنیم و دستی بر سر و گوشش می‌کشیم و...؛ در صورتی که اگر یک کاما یا یک واژه انگلیسی را در جای خود استفاده نکنیم دچار مشکل می‌شویم». شریعتی فیض آبادی (2020) در پژوهش خود، وسواس و دقت حقوقی در بندها و تبصره‌های قرارداد با بازیکنان و مربیان خارجی با توجه به شرایط اقتصادی کنونی را به عنوان یک اصل و راهبرد پیشنهاد می‌کند. در پرونده ویلموتس، از یک عبارت درون پرانتز که بر اثر ساده انگاری عوامل عقد قرارداد منعقد شده، فرد بلژیکی خواستار 6 میلیون یورو غرامت از فوتبال ایران شد.

در مرحله اجرای قرارداد، وجود تحریم‌های اقتصادی، ناتوانی در مدیریت مالی و ایفای تعهدات ناشی از قرارداد از چالش‌های حقوقی شناسایی شدند. در این خصوص یکی از مصاحبه شوندگان این طور بیان کرده است: «ما در انعقاد قراردادها مدیریت مالی لازم را نداریم چراکه بر اساس قوانین فیفا اگر بازیکنی پس از گذشت ۲ ماه حقوق خود را دریافت نکند، می‌تواند نسبت به فسخ قرارداد اقدام کند، اما عمده باشگاه‌های ما نظم لازم در پرداخت‌های مالی را ندارند و لذا بازیکن وقتی سرموقع حقوق خود را دریافت نکرد دیگر خود را به سایر تعهدات مندرج در قرارداد پایبند نمی‌داند». مصاحبه شونده دیگری این گونه اظهار کرده که: «یکی از دلایلی

¹ . Lukomski

که این رأی - پرونده ویلموتس - به تاخیر افتاد تحریم‌های ظالمانه بین‌المللی علیه ایران است که فرایند انتقال پول را دچار مشکل کرد و نقطه شروع اختلاف بود. برخی از مسائل تشریفات اداری بوده و برخی هم به مسائل مرتبط با تحریم برمی‌گردد». شریعتی فیض آبادی (2020) در پژوهش خود دریافت که پرداخت حقوق ورزشکاران و مربیان خارجی مهم‌ترین تأثیر منفی مستقیم تحریم‌های اقتصادی بر ورزش ایران است. یکی از مشکلات ورزش ایران، تحریم‌های بانکی پیش روی فدراسیون‌ها و باشگاه‌هایی است که با مربی یا ورزشکار خارجی همکاری می‌کنند و باید حق‌الزحمه این افراد را به دلار پرداخت کنند؛ برخی از مدیران ورزشی بدون در نظر گرفتن شرایط موجود، اقدام به عقد قرارداد با بازیکنان و مربیان خارجی کرده که با توجه به شرایط اقتصاد کنونی ایران، در پرداخت‌ها دچار مشکل شده و این موضوع خود موجبات شکایت خارجی‌ها از باشگاه‌ها و فدراسیون‌های ایرانی می‌شود.

در مرحله طرح دعوی و شکایت، پاسخگویی نادرست به مکاتبات، خرید زمان و وقت کشی، برخی کارشناسی‌های داخلی و فعالیت‌های رسانه‌ای شتاب زده از مشکلات حقوقی مربوط به رسیدگی به پرونده‌های ورزشی بین‌المللی در حوزه ورزش بوده است. باشگاه‌ها با ایجاد تاخیر جرایمی مانند بسته شدن پنجره را به تعویق می‌اندازند. به عقیده یکی از صاحب‌نظران «آنها برای مدیریت پرونده‌های حقوقی تنها یک استراتژی را در دستور کار خود قرار داده‌اند و آن هم خرید زمان با کش‌دادن روند پیگیری پرونده بوده تا شانس خود را برای انداختن بدهی خارجی‌ها بر گردن مدیر بعدی امتحان کنند یا اینکه با شعار از این ستون به آن ستون فرج است، به امید از راه رسیدن یک اسپانسر قلدر و پرشدن خزانه باشگاه و پرداخت این بدهی‌ها بنشینند». به عقیده یوسفی صادقلو و رجبی (2020) در بسیاری موارد، اختلافات در بسیاری از قراردادهای ورزشی ایجاد می‌شود که طرفین می‌توانند جهت حل کارآمد و سریع موضوع از شرط داوری به جای رسیدگی قضایی طولانی استفاده نمایند. در خصوص ضعف مکاتبات، علاوه بر عدم پاسخگویی به هنگام و شفاف، در مورد سندسازی، محمودی و همکاران (2018) بیان کردند که با توجه به اینکه ساختار اقتصادی فوتبال کشور اکنون دولتی و مغایر با قوانین جهانی فوتبال و آسیاست، برای این که شرایط تیم‌های فوتبال ایرانی در رقابت‌های برون مرزی هموار و میسر شود، باید سندسازی و پرونده سازی شود که این خود پیدایش فساد را به دنبال دارد. عدم تعهد شغلی برخی رسانه‌های ورزشی از جمله طرفداری و احساس تعلق آنان به باشگاه‌های خاص، سوء استفاده از محیط آلوده ورزش در جهت منافع شخصی، بزرگنمایی و تبلیغات بازیکنان بی کیفیت، باج خواهی از ارکان فوتبال برای تخریب یا تبلیغ برای آنان، از جمله مشکلاتی است که برخی رسانه‌های ورزشی در مسیر قراردادهای حقوقی ایجاد می‌کنند.

عدم نظارت و فساد یکی از دلایل مهم در تعداد بالای دعاوی در مراجع حقوقی بین‌المللی ورزشی شناسایی شد. نبود شفافیت، دلالتی و تبانی، ضعف نظارت و نادیده گرفتن تخلفات از جمله چالش‌های مهم در این زمینه بودند. گروس¹ (2011) در طبقه‌بندی اشکال فساد سازمانی، به دو دسته سازمان فاسد و سازمان با افراد فاسد اشاره دارند. در پدیده سازمان فاسد، کلیه اعضای سازمان اعم از ائتلاف‌های غالب، نخبگان سیاسی و تیم‌های اجرایی در سازمان اعمال فساد را چه در جهت اهداف فردی و چه اهداف سازمانی انجام می‌دهند. اما در سازمان افراد فاسد، ماهیت سازمان مشکلی برای ارتکاب فساد ندارد، منتها افراد سازمان به خصوص رده‌های سطوح عملیاتی در اعمال فساد مشارکت دارند. محمودی و همکاران (2018) بی توجهی و ناکارآمدی ارکان قضایی در برخورد با تخلفات ورزشی، عدم ضمانت اجرایی احکام و قوانین، تساهل و تسامح و سلیقه‌ای بودن احکام

¹ . Gross

انضباطی را از جمله عوامل زمینه ساز بروز فساد در ورزش برشمردند. مایسون، تیبالت و میسلر¹ (2006) ایجاد کمیته‌های تخصصی مستقل را برای شناسایی فساد در سازمانهای ورزشی ضروری دانستند.

سیاست زدگی ورزش، تغییرات پی در پی مدیران ورزشی و ضعف آگاهی و بینش مدیران ورزشی نسبت به مسائل حقوقی ورزش، از چالش‌های ناشی از جو مدیریتی ورزش بودند. درویشی، دوستی و صالحیان دهکردی (2020) کسب کرسی‌های بین‌المللی مؤثر را از چالش‌های اساسی ورزش ایران برشمردند. متأسفانه ورزش ایران همواره به دلیل بی ثباتی مدیریت یا اختلاف دیدگاه‌های سیاسی و جناحی و حتی غرض‌ورزی شخصی، نه تنها تلاش زیادی در این زمینه نداشته، بلکه کرسی‌های موجود را هم به دلیل بی تدبیری مدیران یا بی اطلاعی از نقش دیپلماسی در توفیقات ورزشی از دست داده است. همه این موارد به دلیل ناآگاهی و اطلاعات ناکافی در حوزه بین‌الملل از سوی کسانی است که در رأس قرار دارند و آگاهی لازم برای انتصاب و مواردی از این قبیل را نداشته و تخصص لازم در علم مربوط را ندارند. نداشتن اطلاعات در حوزه بین‌الملل سبب ناآگاهی افراد از رفتارهای بین‌المللی و نحوه ارتباط با جوامع دیگر می‌شود. عسکریان و آزادان (2013) گرایش‌های سیاسی در فوتبال ایران، عدم ثبات مدیریت در باشگاه‌ها یا تغییرات نامناسب مدیریتی، وجود روابط به جای ضوابط در باشگاه‌ها و سیستم دولتی فوتبال کشور را از موانع جذب اسپانسرها در فوتبال ایران برمی‌شمرد که این موانع به محیط حقوقی ورزش ایران نیز قابل تعمیم است. در این خصوص یکی از مصاحبه شونده‌ها گفت: «وقتی مدیر ما چه ملی و چه باشگاهی نگاه کوتاه مدت دارد ضرورت استفاده از مشاور حقوقی مجرب را متوجه نمی‌شود و وقتی دیدگاه اقتصادی و پول سازی نسبت به ورزش ندارد می‌رسد به این که دفع ضرر را هم برای خودش یک عایدی بدانند». یکی دیگر از مصاحبه شونده‌ها اینطور گفته که «طرفین می‌دانند پرونده بازنده است اما دوباره هزینه ای می‌کنند تا به CAS ببرند تا فقط شش ماه وقت بخرند که به مدیر بعدی برسد. به شکلی زهرش گرفته می‌شود وقتی زمان می‌گذرد و این قدر از آن زمان می‌گذرد که مردم یادشان می‌رود و حساسیت کمتر می‌شود».

ضعف ساختار حقوق ورزشی در داخل کشور ناشی از نبود یا ضعف نهادهای حقوقی ورزشی و عدم تخصص گرایبی از مسائلی بودند که اکثریت قریب به اتفاق مصاحبه شونده‌ها به آن‌ها اشاره کردند. بریتانیا، استرالیا، نیوزلند، ژاپن و کانادا همگی سیستم‌های حل اختلاف ورزشی مستقل و ویژه ورزش خود را در یک دهه اخیر ایجاد کرده‌اند. معمول‌ترین رویه مورد استفاده برای حل اختلاف میان کشورهایایی که چنین رویه‌هایی را دارا هستند داوری بوده است (فیندالی و مازوکو²، 2010). مافی و شهلائی (2017) به ضرورت ایجاد دادگاه داوری ملی ورزش در ایران تاکید می‌کنند. باقرنیا و ساقیان (2017) نیز پیشنهاد تاسیس فدراسیون حقوقی ورزشی را جهت پیشگیری از وقوع جرایم ورزشی پیشنهاد کردند. یکی از مصاحبه شونده‌ها در این خصوص بیان کرد که: «باید یک دستورالعملی به همه فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها ابلاغ شود و آنها را ملزم کنیم تا تمامی قراردادهای بین‌المللی تحت کنترل و نظارت یک وکیل حقوقی تحصیل کرده و مسلط و دارای مدرک بین‌المللی امضا شود». در اکثر مصاحبه‌ها، یکی دیگر از چالش‌های حقوقی مهم، عدم بهره‌گیری از ظرفیت‌های میانجیگری و داوری در اختلافات ورزشی بود. به عقیده کیسنراس³ (2020)، با توجه به بروز اختلافات ورزشی گسترده، درگیری‌های اقتصادی فی مابین و لزوم ارجاع این اختلافات به نهاد داوری ورزش، ضرورت آموزش و تفهیم

1. Mason, Thibault & Misener

2. Findlay & Mazzucco

3. Cisneros

قوانین حاکم آیین نامه های انضباطی و حقوق افراد ورزشی می تواند گاهی در جلوگیری از این مشکلات و یا حل عادلانه پرونده های حقوقی موثر باشد. در تحقیقی که ساندو¹ (2015) از طریق مصاحبه با 40 ورزشکار انجام داد، 82/5 درصد از پاسخ دهندگان تمایل داشتند که از میانجی گری برای حل اختلافات بین آنها و باشگاه استفاده شود. همچنین 72/5 درصد از پاسخ دهندگان به دلیل افشای اطلاعات و درز احتمالی اخبار در رسانه ها ترجیح می دادند که به جای حضور در دادگاه، از فرآیند میانجی گری استفاده کنند، زیرا حضور در دادگاه می توانست بر شهرت و عملکرد آنها تاثیر منفی بگذارد.

تعارض قوانین داخلی با خارجی در ورزش و تنزل وجهه بین المللی ایران در مراجع قضایی بین المللی ورزش، از مشکلات مرتبط با محیط بین المللی حقوقی ورزش بودند. اصل 159 قانون اساسی ایران مرجع رسمی تلظمات را دادگستری ایران می داند و نه مراجعی چون فیفا یا دادگاه حکمیت ورزش که یک دادگاه خارجی است و بر اساس حقوق خارجی و نه حتی حقوق بین الملل عمل می نماید. جباری (2019) اظهار کرده بعد از المپیک 2012 لندن، این گونه تعارضات به شدت افزایش یافته است. فوستر² (2019) در پژوهشی بیان کرد که حقوق جهانی ورزش نیاز به مقررات بین المللی و شفافیت دارد تا بتوان در تصمیماتشان عدالت را شاهد بود و این موضوع نیاز به همکاری فدراسیون ها و سازمان های قضایی کشورها دارد. به عقیده شارپ، مورمن و کلاسن³ (2021) حقوق ورزشی ذاتی بین المللی دارد، زیرا تمامی افراد و سازمان های ورزشی با وجود فعالیت های ملی، هدف بین المللی را دنبال می کنند که متأسفانه به علت تفاوت ساختارهای حقوقی هنوز تعریف جامعی از حقوق ورزشی جهانی وجود ندارد. یکی از مصاحبه شوندگان گفت: «قانون حاکم بر قراردادهای ورزشی معمولاً قانون سوئیس است. با لحاظ این واقعیت که مقر اصلی بسیاری از فدراسیون های بین المللی ورزشی از جمله فیفا، کمیته بین المللی المپیک و حتی دادگاه حکمیت ورزش در کشور سوئیس قرار دارد». از طرفی وجود پرونده های حقوقی زیاد در مراجع قضایی بین المللی باعث تنزل وجهه و اعتبار طرف ایرانی شده است به طوری که یکی از مصاحبه شوندگان این طور گفته است که: «فوتبال ایران در دادگاه بین المللی ورزش شاید حتی یک اتاق بزرگ را برای بایگانی پرونده های شکایت خارجی ها به خود اختصاص داده باشد. هر روز خبری مبنی بر محکومیت و محرومیت باشگاه های ایرانی از سوی CAS و یا فیفا به گوش می رسد و هیچ وقت هم نشده تا بشنویم فوتبال ایران در فلان پرونده پیروزی را از آن خود کرد».

در نهایت، در جهت کاهش بروز مشکلات حقوقی ورزشی در سطح بین المللی پیشنهاد می شود در انتخاب و انتصاب مدیران ورزشی، علاوه بر تخصص و مهارت به پیشینه حقوقی آنان توجه شود؛ کمیته های انضباطی با ترکیب حقوقی مناسب برای فدراسیون های مختلف ورزشی در نظر گرفته شود؛ مراجع نظارتی، قضایی و داوران تخصصی برای ورزش تاسیس شده و توسعه یابند؛ قوانین جامع مالی و شفاف در ورزش تدوین شوند و در تنظیم قراردادهای تعهدات ناشی از آنها با در نظر گرفتن شرایط تحریم توجه شود؛ تمهیدات و برخوردهای قاطع تری در خصوص مبارزه با دلالتی و فساد اندیشه شود؛ وکلا و حقوقدانان خبره و ماهر به عنوان مشاور در کنار مدیران ورزشی در همه مراحل حقوقی از قبل از مذاکره تا اختتام قراردادهای به کار گرفته شوند؛ از

1. Sandu

2. Foster

3. Sharp, Moorman & Claussen

تجارب شخصیت‌های بین المللی در این حوزه استفاده شود؛ دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت برای مدیران ورزشی در نظر گرفته شود و نسبت به تربیت متخصصان حقوق ورزشی اقدام شود.

تقدیر و تشکر

تیم پژوهش، از کلیه مشارکت کنندگان در پژوهش به پاس همکاری و ارائه نظرات ارزشمندشان سپاسگزاری می‌نماید.

منابع

- [Askarian, F., & Azadan, M. \(2013\). Impediments of Sponsors' Attraction to Iran's Professional Football. Contemporary Studies on Sport Management, 2\(4\), 59-69 \(in Persian\).](#)
- [Bagher Nia, H., Saghian, M. \(2017\). Establishing Sports Law Federation: Its Necessity and the Role in Prevention of Sport Misdeeds. Strategic Studies on Youth and Sports, 16\(35\), 197-210 \(in Persian\).](#)
- [Blackshaw, I. \(2005\). Protecting sports image rights in Europe. Business Law International, 6 \(2\): 270-285.](#)
- [Chadwick, S., Parnell, D., Widdop, P., & Anagnostopoulos, C. \(Eds.\). \(2019\). Routledge handbook of football business and management. London: Routledge.](#)
- [Cisneros, B. \(2020\). "Challenging the call: Should sports governing bodies be subject to judicial review?" International Sports Law Journal. 20:18-35.](#)
- [Darvishi, A., Dousti, M., & Salehian Dehkordi, M. \(2020\). Identification of Indicators of Maintaining and Developing International Sports Positions. Sport Physiology & Management Investigations, 12\(3\), 135-148 \(in Persian\).](#)
- [De Sanctis, F. M. \(2014\). Football, gambling, and money laundering: A global criminal justice perspective. Springer.](#)
- [Findlay, H. A., & Mazzucco, M. F. \(2010\). Degrees of intervention in sport-specific arbitration: Are we moving towards a universal model of decision-making. Yearbook on Arbitration and Mediation, 2.](#)
- [Foster, K. \(2019\). Global Sports Law Revisited. Entertainment and Sports Law Journal, 17\(4\):1-14.](#)
- [Gross, M.B. \(2011\). Organizations of corrupt individuals: a study of corruption in international cricket and the Catholic Church. Doctor of Philosophy thesis, School of Management and Marketing, University of Wollongong.](#)
- [Harris, J., Abraham, R., & Auerbach, J. \(2013\). Human capital valuation in professional sport. International Journal of Business, Humanities and Technology, 3\(3\), 12.](#)
- [Jabbari, L. \(2019\). Principles Governing the Settlement of Disputes in International Sports Arbitrations. Journal of World and International Science, 4\(48\): 83-96 \(in Persian\).](#)
- [Johnson, J. \(2009\). "Restraint of Trade Law in Sport". Sport Law E Journal, 1 \(1\): 1-15.](#)
- [Lindholm, J. \(2021\). A legit supreme court of world sports? The CAS \(e\) for reform. The International Sports Law Journal, 21\(1\), 1-5.](#)
- [Lukomski, J. \(2021\). "On the finalization of international football transfers and professional football players' contracts". International Sports Law Journal. 20: 157-179.](#)
- [Mafi, H., & Shahlaei, F. \(2017\). Challenges of Creating a National Arbitration Court for Sports: A Comparative Study with regard to CAS. Public Law Research, 18\(54\), 35-60 \(in Persian\).](#)
- [Mahmoudi, A., Honari, H., Younesi, J., & Shahlaei Bagheri, J. \(2018\). Development of Corruption Patterns in Iran Football Industry: A Grounded Theory. Strategic Studies on Youth and Sports, 16\(38\), 55-72 \(in Persian\).](#)
- [Malakootian, M. \(2009\). Sport and politics. Political quarterly, 39 \(2\), 301-316 \(in Persian\).](#)

- [Maleki, J., & Kadkhodaei, Y. \(2015\). Sports legal regime of Iran. International Sports Law Review, 11 \(1\): 324-348 \(in Persian\).](#)
- [Mason DS, Thibault L, Misener L. \(2006\). An agency theory perspective on corruption in sport: The case of the International Olympic Committee. Journal of sport management; 20 \(1\): 52-73.](#)
- [Mousavipour, HR. \(2020\). The Nature and Conditions for transfer of Professional Soccer Players. Jurisprudence and Private Law, 2: 71-99 \(in Persian\).](#)
- [Pazireh J, Bahrami S, Rasekh N, Ghasemi H. \(2022\). Interpretative Structural Study of the Legal Dimensions of Economic Crime in Professional Sport. New trends in sport management 10 \(37\) :9-24 \(in Persian\).](#)
- [Rigozzi, A., McAuliffe, W., & Kaufmann-Kohler, L. \(2013\). Sports Arbitration. The European, Middle Eastern and African Arbitration Review, 15-22.](#)
- [Sandu, C. \(2015\). ADR in Sport Disputes: Should Mediation be used over Arbitration? *Conflict Studies Quarterly*, 11: 57-69.](#)
- [Shabani Moghaddam, K., Zokaee, H., Hassan Zadeh, M. \(2016\). Identifying and Prioritizing the Barriers and Solutions of Sports Laws in Iran. Strategic Studies on Youth ans Sports, 15\(34\), 9-20 \(in Persian\).](#)
- [Sharp, L. A., Moorman, A. M., & Claussen, C. L. \(2021\). Sport law: A managerial approach. Routledge.](#)
- [Shariati Feizabadi, M. \(2020\). The effects of the economic sanctions of the United States on the sport of Islamic Republic of Iran. *Political Knowledge*, 16\(1\), 219-246 \(in Persian\).](#)
- [Shoaei, M., & erab sheybani, H. \(2022\). An introduction to the resolution of football disputes in the Iranian and international system. *International Legal Research*, 15\(55\), 363-381 \(in Persian\).](#)
- [Shokri, N., Atrian, F. & Raei, M. \(2021\). Comparison of Judicial Authorities in Iranian Sports with a Look at the Transnational Judicial System of Sports. *Political and International Researches Quarterly*, 11\(45\), 399-413 \(in Persian\).](#)
- [Yousefi Sadeghloo, A. & Rajabi, E. \(2020\). Contract position in sport law and the responsibilities arising from it. 19th International conference on Recent Research in Science and Technology, Kerman \(in Persian\).](#)